Uitspraak Geschillencommissie Financiële Dienstverlening nr. 2022-0362
(mr. J. van der Groen, voorzitter en mr. C.I.S. Dankelman, secretaris)

Klacht ontvangen op	: 7 oktober 2020
Ingediend door	: De consumenten
Tegen	: InterBank N.V., gevestigd te Amsterdam, verder te noemen de bank
Datum uitspraak	: 2 mei 2022
Aard uitspraak	: Bindend advies
Uitkomst	: Vordering toegewezen
Bijlage 1	: Uitspraak Commissie van Beroep Kifid, nr. 2019-005
Bijlage 2	: Uitspraak GC Kifid, nr. 2021-0447

Samenvatting

Variabele rente doorlopend krediet. De consumenten hebben een doorlopend krediet-overeenkomst afgesloten bij (een rechtsvoorganger van) de bank. De consumenten stellen dat zij, op basis van de uitspraken van de Commissie van Beroep van Kifid, recht hebben op een hogere rentecompensatie dan door de bank reeds is toegekend. De commissie wijst de vordering van de consumenten toe.

1. De procedure

1.1 De commissie beslist op basis van haar reglement en op basis van de door partijen aan Kifid ingestuurde documenten inclusief bijlagen. Het gaat om: 1) het klachtformulier van de consumenten; 2) de aanvullende stukken van de consumenten; 3) het verweerschrift van de bank; 4) de repliek van de consumenten; 5) de dupliek van de bank en 6) de aanvullende akte van de bank van 16 december 2021.

1.2 De consumenten zijn in deze zaak vertegenwoordigd door professioneel gemachtigde de heer mr. R.B.R. de Planque. De bank is in deze zaak vertegenwoordigd door professioneel gemachtigde de heer mr. V.R. Affourtit.

1.3 De commissie is van oordeel dat het gelet op de rechtsvorming die in eerdere uitspraken reeds heeft plaatsgevonden niet nodig is de zaak mondeling te behandelen. Daarom zal de klacht op grond van de stukken worden beslist, waarbij omwille van de eenvoud en de proceseconomie frequent zal worden volstaan met een verwijzing naar een redenering die is te vinden in die eerdere uitspraken. De belangrijkste uitspraken in dit verband zijn als bijlagen aan deze uitspraak gehecht.

1.4 De consumenten en de bank hebben gekozen voor een bindend advies. Dit betekent dat partijen elkaar aan de uitspraak kunnen houden.

2. Het geschil

Wat is er gebeurd?

2.1 De consumenten hebben op 15 juni 2001 een overeenkomst van doorlopend krediet gesloten met een rechtsvoorganger van de bank met een kredietlimiet van fl. 50.000,- en een effectief rentetarief van 10,1% op jaarbasis (hierna: het krediet). Ten aanzien van de kredietovereenkomst is in de overeenkomst het volgende bepaald:

"*De Bank is gerechtigd het kredietvergoedingspercentage, met inachtneming van de krachtens de wet gestelde maxima, aan te passen aan de ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt en zal Cliënt van iedere wijziging schriftelijk in kennis stellen*."

2.2 In juli 2002 is de kredietlimiet verlaagd naar € 9.075,60.

2.3 Uit de ingebrachte ontwikkelingen van de in rekening gebrachte kredietrente blijkt dat deze als volgt is gewijzigd:

Wijzigings datum	Contract Nummer	Contract Jaar Rente Nominaal Percentage	Contract Maand Rente Nominaal Percentage	Contract Jaar Rente Effectief Percentage
15-6-2001	[redacted]	9,6600%	0,8050%	10,1%
1-3-2002	[redacted]	9,4800%	0,7900%	9,9%
30-7-2002	[redacted]	9,8760%	0,8230%	10,3%
16-1-2006	[redacted]	10,1520%	0,8460%	10,6%
19-4-2006	[redacted]	10,5120%	0,8760%	11,0%
1-9-2006	[redacted]	10,8840%	0,9070%	11,4%
1-12-2006	[redacted]	11,2440%	0,9370%	11,8%
15-1-2007	[redacted]	11,5080%	0,9590%	12,1%
2-8-2007	[redacted]	11,9640%	0,9970%	12,6%
17-3-2008	[redacted]	12,3120%	1,0260%	13,0%
2-6-2008	[redacted]	12,7680%	1,0640%	13,5%
29-10-2008	[redacted]	13,7400%	1,1450%	14,6%
2-12-2008	[redacted]	12,9360%	1,0780%	13,7%
22-6-2009	[redacted]	12,0480%	1,0040%	12,7%
1-5-2014	[redacted]	12,3120%	1,0260%	13,0%
12-1-2015	[redacted]	12,0480%	1,0040%	12,7%
1-9-2016	[redacted]	11,3280%	0,9440%	11,9%
17-10-2017	[redacted]	10,4280%	0,8690%	10,9%
27-3-2019	[redacted]	9,5160%	0,7930%	9,9%
1-5-2020	[redacted]	7,1041%	0,5920%	7,3%

2.4 In de uitspraak Commissie van Beroep Kifid, nr. 2019-005, die als Bijlage 1 bij deze uitspraak is gevoegd, heeft die commissie in de overwegingen 5.9 en 5.10 het volgende bepaald:

> *"5.9 Het staat een kredietaanbieder vrij om bij het aangaan van een doorlopend krediet een consument een hogere of lagere kredietvergoeding aan te bieden dan het gemiddelde van de rentes die kredietaanbieders op dat moment hanteren voor doorlopende kredieten aan consumenten. In de aangeboden kredietvergoeding kan de kredietaanbieder alle factoren meewegen die volgens hem de prijs van het krediet in het individuele geval moeten bepalen, waaronder commerciële motieven en het risico dat volgens de inschatting van de krediet-aanbieder aan de individuele consument is verbonden. De prijs wordt dus bij de aanvang van de kredietovereenkomst bepaald en de consument aanvaardt die met het sluiten van de kredietovereenkomst. Daarmee is het verschil vastgelegd tussen de individuele krediet-vergoeding en het gemiddelde van de rente op de relevante kredietmarkt.*
> *5.10 De Bank zal het bedoelde verschil tussen de gemiddelde rente en de individuele kredietvergoeding, zoals dat bij het sluiten van de kredietovereenkomst is gegeven, moeten handhaven, althans ervoor moeten zorgen dat dit verschil niet ten nadele van de consument wijzigt, om de kredietvergoeding in de pas te houden met de marktrente en zo te voldoen aan de verwachtingen die de consument daarover mocht hebben. De Bank moet bij het dalen van de marktrente de individuele kredietvergoeding dus op die wijze met de schommelingen van de marktrente laten meebewegen. Dat wil niet zeggen dat de Bank bij het dalen van de marktrente de kredietvergoeding dagelijks moet aanpassen. Een periodieke aanpassing met redelijke intervallen volstaat. Een aanpassing per kwartaal zal in het algemeen redelijk zijn. Ten overvloede merkt de Commissie van Beroep op dat de Bank bij het stijgen van de marktrente de kredietvergoeding mag verhogen met behoud van het eerdergenoemde verschil, maar zij is daartoe op grond van de overeenkomst vanzelfsprekend niet verplicht. Zij mag in het voordeel van de consument van verhoging afzien of de verhoging beperken."*

2.5 Nadat via de uitspraken van de Commissie van Beroep van het Kifid met nummers 2019-005a en b, en het daaraan gehechte deskundigenrapport, duidelijkheid was verschaft over de vraag hoe de gemiddelde marktrente (de referentierente) moest worden bepaald, heeft de bank een compensatieregeling opgestart voor klanten die volgens het hierboven aangehaalde beoordelingskader te veel rente hebben betaald. De bank heeft haar klanten daarvoor verwezen naar de website mijnrentevergoeding.nl.

2.6 Naar aanleiding van de gegevens die de consumenten hebben ingevuld op deze website is voor hen een compensatie berekend van € 2.081,38 (inclusief wettelijke rente),-.

Tussen de consumenten en de bank is in mei 2020 een vaststellingsovereenkomst tot stand gekomen waarna de bank de compensatie in mindering heeft gebracht op het krediet.

2.7 Binnen de door de bank opgestelde compensatieregeling werd voor contracten met een startdatum die is gelegen voor 1 januari 2008 gerekend met een fictieve start-datum van 1 januari 2008. Enkele consumenten met contracten met een oudere startdatum zijn daartegen in het geweer gekomen. Op 24 augustus 2020 heeft de vertegenwoordiger van de consumenten contact opgenomen met de bank en aan-gegeven dat bij de berekening van de compensatie een onjuist uitgangspunt in gehanteerd en verzocht om een herberekening. De bank heeft dit verzoek afgewezen.

2.8 In de uitspraken van de Geschillencommissie Kifid met nummers 2021-0447 en 2021-0448 heeft de commissie onder meer geoordeeld dat de argumenten die de bank ten grondslag heeft gelegd aan de gekozen startdatum van 1 januari 2008 niet konden worden gevolgd. Dat betekent dat de daadwerkelijke startdatum van het rentecontract het uitgangspunt dient te vormen voor de compensatie. Ook de formele verweren met betrekking tot schending van de klachtplicht door de consumenten en verjaring van hun vordering werden behandeld in de beide eerdere uitspraken. De uitspraak GC Kifid, nr. 2021-0447 is daarom als Bijlage 2 aan deze uitspraak gevoegd.

2.9 In de uitspraak van de Commissie van Beroep van Kifid met nummer 2021-0015 (in een vergelijkbare klacht tegen een andere kredietverstrekker) heeft de commissie van beroep geoordeeld dat de kredietverstrekker de vrijheid heeft om in verrekening te brengen wat de consument in die zaak minder aan rente heeft betaald dan deze zou hebben betaald indien de kredietvergoeding steeds had meebewogen met de referentierente.

De klacht en vordering

2.10 De consumenten klagen over de hoogte van de compensatie, die door de bank is bepaald op € 2.081,38 (inclusief wettelijke rente) en een tegemoetkoming inhoudt voor de onterechte kredietaanpassingen in het verleden. Volgens de consumenten is deze berekening niet conform de door de Commissie van Beroep van het Kifid (CvB) neergelegde uitgangspunten, omdat voor de berekening van de rentevergoeding een startdatum van 1 januari 2008 is gekozen.

2.11 Gevorderd wordt dat de bank alsnog overgaat tot een compensatie van de te veel betaalde rente conform de uitgangspunten die door de CvB zijn neergelegd.

De consumenten hebben berekend dat als de kredietvergoeding op correcte wijze en in lijn met het beoordelingskader van de CvB wordt berekend deze zou uitkomen op € 4.873,-. Daarbij vorderen de consumenten wettelijke rente vanaf 1 mei 2020.

Het verweer

2.12 De bank heeft daarbij dezelfde verweren gevoerd als in de eerdere procedures die hebben geleid tot de uitspraken GC Kifid, nrs. 2021-0447 en 2021-0448. Slechts op ondergeschikte punten, met name de specifieke datum van het rentecontract wijkt het verweer af van het in deze eerdere zaken gevoerde verweer. In essentie betreft het verweer dat de klachtplicht geschonden is, de vordering verjaard is en dat er voor 1 januari 2008 niet mag worden uitgegaan van de referentierente die de CvB heeft bepaald.

2.13 Daarbij heeft de bank ten aanzien van dit geval specifiek aangevoerd dat de rentereeks uit het deskundigenrapport waarvan de CvB is uitgegaan niet de reële gemiddelde marktrente weergeeft vanaf de jaren 2001 tot januari 2008.

3. De beoordeling

3.1 De commissie ziet zich voor de vraag gesteld of de bank ertoe gehouden kan worden de aan consumenten betaalde vergoeding voor teveel betaalde rente voor hun doorlopend krediet te herrekenen. De herrekening zou rekenschap moeten geven van de aanvang van de kredietovereenkomst op 15 juni 2001.

3.2 De bank heeft gesteld dat de vordering door de consumenten te laat is ingediend, waarbij zij een beroep heeft gedaan op de verjaringstermijn van 5 jaar en op schending van de klachtplicht door de consumenten. Deze stellingen worden niet gevolgd. Daarvoor wordt verwezen naar de in Bijlage 2 opgenomen uitspraak GC Kifid, nr. 2021-0447 overwegingen 3.5 tot en met 3.7.

3.3 Voorts heeft de bank inhoudelijk bezwaar gemaakt tegen de toepasselijkheid van de referentierente waarop de CvB zich baseert. Dit argument is besproken en verworpen in overweging 3.10 van de hiervoor genoemde uitspraak GC Kifid, nr. 2021-0447. Deze bestendige lijn van de commissie leidt tot de conclusie dat voor de periode vanaf 15 juni 2001 de referentierente zou moeten worden vastgesteld op basis van het deskundigenrapport. Zie daarvoor CvB Kifid, nrs. 2019-005C, 2021-0015 en 2021-0021.

3.4 Dit betekent dat de bank de door de consumenten verschuldigde kredietvergoeding in de periode vanaf 15 juni 2001 tot op de dag van deze uitspraak opnieuw zal moeten berekenen, om deze in de pas te houden met de referentierente. Daarbij dient de bank het verschil tussen de kredietvergoeding en de referentierente zoals die was op 15 juni 2001 te handhaven gedurende de periode daarna.

3.5 Concreet betekent dit dat de bank bij het dalen of stijgen van de marktrente over die periode de individuele kredietvergoeding moet laten meebewegen. Dat wil niet zeggen dat de bank de kredietvergoeding bij een dalende of stijgende marktrente dagelijks moet aanpassen. Een periodieke aanpassing met redelijke intervallen volstaat. Een aanpassing per kwartaal kan in het algemeen als redelijk worden aangenomen. Het verschil tussen de gemiddelde rente en de kredietvergoeding, zoals die was op het moment van het aangaan van de kredietovereenkomst, moet de bank over de periode van 15 juni 2001 tot heden handhaven. Het bedrag dat de consumenten op basis van de door de bank te maken berekening te veel aan rente hebben betaald, verminderd met de reeds door de bank uitbetaalde vergoeding, mag de bank eerst in mindering brengen op het uitstaande kredietsaldo. Het meerdere dient de bank aan de consumenten terug te betalen. De uitvoering van de berekening laat de commissie over aan partijen.

3.6 Het bedrag dat door de consumenten te veel is betaald, dient te worden vermeerderd met de wettelijke rente hierover. De consumenten hebben wettelijke rente gevorderd vanaf 1 mei 2020. Uit het compensatieplan van de bank volgt dat de bank wettelijke rente toekent vanaf 1 mei 2020. De commissie verwijst partijen naar hetgeen in de compensatieregeling is opgenomen hierover en ziet geen aanleiding om hierover een ander oordeel te geven.

4. De beslissing

De commissie beslist dat de bank binnen zes weken na heden:

- de kredietvergoeding die de consumenten aan de bank verschuldigd zijn in de periode vanaf 15 juni 2001 aanpast, zoals onder 3.4 en 3.5 is weergegeven;
- in mindering brengt op het uitstaande saldo het positieve verschil tussen de in die periode in rekening gebrachte en betaalde kredietvergoeding en de kredietvergoeding die de bank in die periode in rekening mocht brengen, vermeerderd met de wettelijke rente vanaf 1 mei 2020, minus de reeds door de bank uitbetaalde vergoeding;
- voor zover de berekende kredietvergoeding hoger ligt dan het uitstaande saldo, dient het meerdere aan de consumenten te worden betaald.

Deze uitspraak is een bindend advies. Tegen deze uitspraak kunt u beroep instellen bij de Commissie van Beroep Financiële Dienstverlening als wordt voldaan aan de vereisten van artikel 2 van het Reglement van de Commissie van Beroep Financiële Dienstverlening. Voor het instellen van beroep geldt een termijn van zes weken na verzending van deze uitspraak. Het reglement van de commissie van beroep en meer informatie over het instellen van beroep kunt u vinden op de website www.kifid.nl/in-beroep-gaan-bij-kifid.

Binnen twee weken na de verzenddatum van deze uitspraak kunt u een schriftelijk verzoek indienen tot herstel van vergissingen in de uitspraak zoals schrijffouten, een verkeerde naam/datum of rekenfouten. De beslissing van de geschillencommissie in de uitspraak kan hiermee niet ter discussie worden gesteld. Binnen een maand na de verzenddatum van de uitspraak kunt u een schriftelijk verzoek indienen om de uitspraak aan te vullen als u vindt dat de geschillencommissie niet heeft beslist over alle onderdelen van uw vordering. Dit ziet niet op de situatie waarin u meent dat de geschillencommissie in haar uitspraak niet uitdrukkelijk al uw argumenten, ter onderbouwing van uw vordering, heeft behandeld. Meer informatie hierover staat in artikel 40 van het reglement van de geschillencommissie, te vinden op de website www.kifid.nl/reglementen-en-statuten.